

# การเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัลของครูสอนสังคมศึกษา

## The Teaching Social Studies in the Digital Age of Social Studies Teacher

พระมหาโกศล มาดี  
Phramaha Kosol Madee

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย  
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University., Thailand.  
E-mail: kosol.mad@mcu.ac.th

Received October 2, 2024; Revised December 22, 2024 ; Accepted December 23, 2024

### บทคัดย่อ

การเรียนการสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัลของครูสอนสังคมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนการสอนสังคมศึกษาจากระบบดิจิทัลของครูสอนสังคมศึกษา โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามระบบดิจิทัล พบว่า ระบบดิจิทัล เป็นระบบที่ต้องเข้าถึงอย่างเห็นความจริงแล้วนำผลการเข้าถึงไปสู่ภาคปฏิบัติให้เกิดทักษะ เพื่อใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ผู้สอนต้องมีการเรียนรู้ในเนื้อหาอย่างเชี่ยวชาญและถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนอย่างมีเทคนิค โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจากระบบดิจิทัลให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษาปัจจุบัน การถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนให้เกิดความยั่งยืน ผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้สอนเป็นผู้แนะนำ สนับสนุนให้เกิดเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนต้องการและมีความถนัด แนวทางดังกล่าวได้ชื่อว่า การประยุกต์ใช้ระบบดิจิทัลประกอบการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

**คำสำคัญ:** การเรียนการสอน; ยุคดิจิทัล; ครูสอนสังคมศึกษา

### Abstract

The Social Studies Teaching in the Digital Age of Social Studies Teachers. The objective is to study social studies' digital teaching and learning by social studies teachers. Using theoretical concepts that are consistent with digital teaching and learning. It was found that digital systems need to be accessed realistically and then put the results of access into practice to create skills. It is used as a tool to facilitate teaching and learning. Instructors must learn the material proficiently and transfer it to the learners in a technical way. Teachers can apply information technology from digital systems to create new bodies of knowledge that align with the changing context of the economy—current Society, Culture, and Education Transfer of knowledge to learners for sustainability. The instructor is responsible for encouraging learners to have self-guided learning. Encourage learners to learn according to their needs and aptitudes. The approach is called the effective application of digital systems for teaching and learning.

**Keywords:** Teaching; Digital Age; Social Studies Teacher

## บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการดำเนินชีวิต ทุกประเทศต่างได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ ประเทศไทยเองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงพลวัตทางสังคมในยุคดิจิทัลได้ และจำเป็นต้องเปิดรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั่วโลกซึ่งกำลังมุ่งสู่ยุคดิจิทัล (อดิศร ศักดิ์สูง, 2558) ซึ่งโลกยุคดิจิทัลที่กล่าวมาแล้ว มีคุณลักษณะของโลกยุคดิจิทัลดังนี้ 1) การเป็นโลกที่ไร้พรมแดน: ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีขอบเขตที่แท้จริง 2) โลกที่แคบลง: การเดินทางและการติดต่อสื่อสารมีความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพมากขึ้น 3) โลกที่หมุนไปอย่างรวดเร็ว: การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์มีความหลากหลายและสะดวกมากขึ้น ทำให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้มากกว่าที่เคยในแต่ละวันโดยคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปเหล่านี้ทำให้โลกยุคดิจิทัลมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอดีตอย่างชัดเจน เกิดขึ้นมาได้เนื่องจากมีปฏิกริยา การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ เทคโนโลยี (Technology is a catalyst for a change) โดยยุคดิจิทัลนี้ Sheninger กล่าวว่า มนุษย์จะได้สัมผัสประสบการณ์ที่น่าตื่นตาตื่นใจของความก้าวหน้าในเทคโนโลยี การศึกษาที่มีศักยภาพในการส่งเสริมกระบวนการสอนและการเรียนรู้เช่นเดียวกับการเชื่อมโยงที่เข้มแข็ง กับชุมชนระหว่างกลุ่มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องความก้าวหน้าเหล่านี้จะเป็นกุญแจไขปัญหาศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างผลิตภาพนวัตกรรมในรูปแบบการจัดการเรียนรู้และวิถีชีวิตที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน

ในยุคดิจิทัลที่การเปลี่ยนแปลงกำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว บทบาทของครูในองค์การทางการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) ที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ส่งผลให้สถานศึกษา ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (Phumphonkhochasorn et al., 2022) การปรับตัวนี้รวมถึงการตอบสนองต่อนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) ของสถานศึกษา โดยเฉพาะในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้รับผลกระทบอย่างมากจากบทบาทของครู ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ครูในยุคนี้ไม่เพียงแต่สอนจากเอกสารหรือหนังสือวิชาการ แต่จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัวที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและวิธีทัศน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียนสำหรับครูสังคมศึกษา การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ การสร้างสื่อการสอนและวิธีการสอนที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้การเรียนการสอนมีความเป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ครูสังคมศึกษายังมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนภาพการพัฒนาเยาวชนของประเทศ พร้อมทั้งต้องพิจารณาสภาพความเป็นจริงของสังคมไทยเพื่อให้การศึกษาเชื่อมโยงกับบริบทและความต้องการของสังคม

## บทบาทของครูสังคมศึกษาในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัล บทบาทของครูสังคมศึกษามีความสำคัญมากกว่าการถ่ายทอดความรู้ผ่านเอกสารหรือหนังสือเพียงอย่างเดียว การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องการการชี้แนะแนวทาง การช่วยเหลือ และการสนับสนุนผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ครูต้องคอยช่วยเหลือและดึงผู้เรียนกลับมาอยู่ในแนวทางที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการตั้งคำถามและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาความรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และการตั้งคำถามเป็นบทบาทสำคัญของครู ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูควรฝึกฝนทักษะการตั้งคำถามอย่างมือ

อาชีพและใช้วิธีการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) หรือการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry-Based Learning) เพื่อสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า ครูควรเริ่มจากการทำความเข้าใจผู้เรียนและออกแบบคำถามหรือปัญหาที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ควรปรับให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เพื่อสร้างสรรค์พฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จัดสภาพแวดล้อม (Teacher as a Context Provider) การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาวิชาจะมีสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกันออกไป ครูจะต้องเป็นผู้ที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมหรือบริบทให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ ได้อย่างแท้จริงและรวดเร็วขึ้น ตัวอย่างการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ครูควรมีการกระตุ้นความสนใจในหลากหลายรูปแบบ โดยการนำสื่อเกมมัลติมีเดียในแอปพลิเคชันผ่านสมาร์ตโฟน เช่น เกมใบ้และให้ทายชื่อจังหวัดในประเทศไทย เกมเรียนรู้ประวัติศาสตร์จีน เป็นต้น ที่กล่าวมานั้นล้วนสร้างสภาพแห่งการเรียนรู้ นอกจากนั้นครูยังเป็นผู้ควบคุม (teacher as rigor provider and quality) ครูในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างพิถีพิถัน โดยการประเมินผลจะไม่เป็นเพียงการให้คะแนนชิ้นงานเมื่อสิ้นสุด การเรียนรู้เท่านั้นแต่จะต้องคอยกำกับควบคุมคุณภาพของชิ้นงานจนกว่าจะมีคุณภาพในระดับสูง

วิจารณ์ พานิช (2557) ได้กล่าวถึงบทบาทใหม่ของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นครูในยุคดิจิทัลว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้จากการศึกษาและได้กระทำด้วยตนเองเช่นเดียวกับครูที่ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติเหมือนกัน ครูทำหน้าที่เป็นครูฝึก (facilitator) หรือ “คุณอำนวย” ของการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยที่ครูก็ต้องทำงานเป็นทีม การทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของครู ซึ่งเรียกว่า Professional Learning Community (PLC) เป็นหลักการสำคัญในชีวิตครูยุคใหม่ (Othman et al., 2019) ครูควรทำงานเป็นทีมและเรียนรู้ร่วมกัน โดยเริ่มต้นจากการปรึกษาหารือและวางแผนการสอนร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ สามารถแสดงความคิดเห็นให้เพื่อนร่วมงานได้รับทราบถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน (สุพรรณิการ์ ชนะนิล และ ชีรชัย เนตรนอมศักดิ์, 2565) ในศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูไม่ควรเป็นเพียงผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา เพราะความรู้มีมากมายเกินกว่าที่จะครอบคลุมทั้งหมดได้ สิ่งสำคัญคือการสนับสนุนให้ผู้เรียนค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง เพื่อเรียนรู้วิธีการค้นหาและเลือกใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรมีบทบาทเป็นผู้เรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน และควรทำงานร่วมกับเพื่อนครูในวิชาชีพ การทำงานแบบศิลปินเดี่ยวในโลกปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองความต้องการด้านการศึกษได้อย่างเต็มที่ การเปิดรับความคิดเห็นที่หลากหลายและการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาตนเองและการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ

ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีบทบาทในการสร้างและพัฒนาความรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้กับเพื่อนครูและเผยแพร่ผลงานวิชาการ การเรียนรู้ในยุคนี้ต้องการการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนบทบาทของครูจากผู้บรรยายเป็นผู้ร่วมออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Pedagogy) ร่วมกับคณะครู เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถใช้เครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูควรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยแนะนำเครื่องมือและวิธีการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม การเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered) จะช่วยให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ครูยังควรนำทรัพยากรจากชุมชนและสถานประกอบการมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริง การเรียนรู้แบบ Project-Based Learning จะช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและรับมือกับความซับซ้อน ครูต้องนำข้อผิดพลาดจากการเรียนรู้มาปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ๆ ด้วยตนเอง โดยปลูกฝังการคิดวิเคราะห์และมุมมองที่ก้าวหน้าให้กับผู้เรียน นอกจากการรับความรู้ทั้งหมดจากครูผู้สอน ครูต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโลกภายนอกโดยครูพยายามให้

นักเรียนแลกเปลี่ยนความรู้กับสถาบันต่างๆ ที่มีการจัดการเรียนรู้ในทิศทางเดียวกันหรือต่างกัน ให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการได้หลากหลายมากกว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชั้นเรียนเป็นตัวอย่างและเสวนากับผู้เรียนในเรื่องความดีคุณธรรม จริยธรรม เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ จริง และชีวิตจริง

สรุปครูสังคมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสังเกต ได้จากเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อาศัยกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนรู้ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยซึ่งอาศัยการเรียนรู้การออกแบบ การวางแผน การปฏิบัติการใช้ เทคโนโลยีนำไปสู่การทบทวนผลจากการปฏิบัติและร่วมรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนองค์ทัศนคตินอกจากนี้ต้อง ตระหนักถึงผลจากการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล พร้อมทั้งอาศัยการดำเนินตามแบบอย่างที่ดีการมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนก้าวทันเทคโนโลยีและมีคุณธรรม

### ทักษะของครูสังคมศึกษาในยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการศึกษาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ครูสังคมศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะที่สำคัญเพื่อการส่งผ่านความรู้และการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2557:11) ระบุไว้ ครูเป็นแกนหลักในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้กับนักเรียน เพื่อให้สามารถปรับตัวทัศนคติและมุมมองของตนเองได้ และสอดคล้องกับการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 การสร้างและบูรณาการความรู้ให้เหมาะสมกับแวดวงการศึกษาปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญครูสังคมศึกษาต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและบูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษาเข้ากับการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการความรู้ต้องมีการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ เนื่องจากสื่อการศึกษาในยุคปัจจุบันมีความหลากหลายและมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน ครูต้องปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ในเชิงวิเคราะห์เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเป็นวิชาการ

นอกจากนี้ ครูควรคิดค้นและนำเสนอ นวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก วิสัยทัศน์และความสามารถในการวิเคราะห์แนวโน้มอนาคตจะช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนได้อย่างลงตัว การแลกเปลี่ยนความรู้และการหาจุดดีและจุดบกพร่องในการจัดการเรียนรู้ของตนเองจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องครูต้องมีความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ พร้อมทั้งชี้แนะข้อดีและข้อเสียของเทคโนโลยีให้กับนักเรียนและสังคม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจและพัฒนาองค์ความรู้อย่างชาญฉลาด ครูควรพัฒนาทักษะในการสอนเพื่อให้เด็กสามารถเติบโตเต็มศักยภาพและมีความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อแข่งขันในสังคมโลกการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนและการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในบทเรียน ขณะเดียวกันครูต้องมีความเข้มแข็งในจรรยาบรรณ คุณธรรม และจริยธรรม โดยการเป็นแม่แบบที่ดีในการเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมนอกจากนี้ ทักษะที่สำคัญของครูในยุคดิจิทัลคือการพัฒนาทักษะในสามกลุ่มหลักตามที่ทิศนา แคมมณี (2561) กล่าวไว้ ได้แก่ 1) ทักษะทางปัญญา 2) ทักษะทางสังคม และ 3) ทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ ครูต้องนำทักษะเหล่านี้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จและช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อไป ครูสังคมศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองความต้องการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ครูต้องเป็นผู้ช่วยในการค้นหาความสามารถและความถนัดของนักเรียน เพื่อให้พวกเขาสามารถพัฒนาตนเองและเติบโตได้อย่างเต็มที่ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้

### การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัล

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีและวิธีการเรียนรู้ที่พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง การศึกษาสังคมในปัจจุบันจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นสามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างครบถ้วน

การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน เป็นหนึ่งในกลยุทธ์หลักที่สามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือดิจิทัล เช่น โปรแกรมฟรีเซนเทชั่น, วิดีโอ, และแอปพลิเคชันต่าง ๆ สามารถช่วยเพิ่มความน่าสนใจในการเรียนการสอนและกระตุ้นความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เช่น Google Classroom หรือ Moodle ยังช่วยให้ครูสามารถจัดการเนื้อหาการสอน, ประเมินผล, และติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ครูควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์และวิจารณ์ข้อมูลอย่างมีเหตุผล เช่น การทำโปรเจกต์ที่ต้องค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และการอภิปรายกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์นี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณและมีความสามารถในการตัดสินใจที่ดี การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในยุคดิจิทัล ครูควรให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือดิจิทัลและการจัดการข้อมูลออนไลน์ รวมถึงการสอนเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย การบูรณาการความรู้จากหลายแหล่งข้อมูลเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลาย เช่น หนังสือ, เว็บไซต์, และวิดีโอ จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การส่งเสริมการทำงานกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหลากหลายและมีมิติ การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูควรออกแบบห้องเรียนให้มีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำงานร่วมกัน และจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน การเรียนรู้ที่เน้นที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางจะช่วยให้นักเรียนสามารถค้นพบความสามารถของตนเองและพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องการการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างครบวงจรและสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าและเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการเผชิญกับความท้าทายในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้

### กลยุทธ์หรือวิธีการสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคดิจิทัล

กลยุทธ์หรือวิธีการสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคดิจิทัล มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างจากการสอนแบบดั้งเดิมอย่างชัดเจน การสอนในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องบูรณาการหลายวิชาการศึกษาเข้าด้วยกันและใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและทันสมัย โดยการบูรณาการนี้มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากกระบวนการเรียนการสอน และสามารถปรับตัวได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

#### การบูรณาการและการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนในบริบทยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการบูรณาการเนื้อหาและการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การบูรณาการนี้ไม่เพียงแต่รวมเนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเข้าด้วยกัน แต่ยังรวมถึงการเลือกใช้และพัฒนาวัตรกรรมการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาทักษะของครูผู้สอนเพื่อให้สามารถใช้เทคโนโลยีและกลยุทธ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### การวิเคราะห์และปรับตัวตามสภาพแวดล้อม

กลยุทธ์การสอนในยุคดิจิทัลต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการหาโอกาสและจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสม่ำเสมอ

#### การพัฒนาทักษะของผู้เรียน

หนึ่งในเป้าหมายหลักของการสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคดิจิทัลคือการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทตามสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

#### การใช้ทรัพยากรและความร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีการจัดการที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน โดยการใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด การผนึกกำลังร่วมมือและการแบ่งปันความรู้กันและกันในห้องเรียนช่วยให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำประโยชน์จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างจริงจัง

ดังนั้น สรุปได้ว่ากลยุทธ์หรือวิธีการสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคดิจิทัลที่เสนอโดยพระมหาโยธิน มาศสุข และคณะ (2564) แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการศึกษาในยุคที่เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การบูรณาการเนื้อหา การใช้เทคโนโลยี การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนเป็นส่วนสำคัญในการทำให้การสอนสังคมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายในยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

### ความหมายของการเรียนรู้ดิจิทัล

การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) คือ ความตระหนักรู้ความเข้าใจในเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ สื่อการเรียนการสอน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งทักษะด้านดิจิทัลเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน เพื่อการก้าวไปในยุคไทยแลนด์ 4.0 ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้เจริญก้าวหน้า กล่าวได้ว่าการรู้ดิจิทัลครอบคลุมความสามารถ 4 มิติคือ 1) มิติการใช้ (Use) คือ ความสามารถทางเทคนิคในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตโดยครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐานการใช้อินเทอร์เน็ต 2) มิติการเข้าใจ (Understand) คือ ความสามารถในการเข้าใจบริบท และประเมินสื่อดิจิทัลได้ เพื่อให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ทำและพบเห็นบนออนไลน์ เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเข้าใจก่อนการใช้งานบนออนไลน์ เพื่อให้ตระหนักว่าเทคโนโลยี เครือข่ายมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างไรทั้งยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะทางด้าน การจัดการสารสนเทศเพื่อค้นหา ประเมินและใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 3) มิติการสร้าง (Create) คือ ความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ผ่านเครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย โดยต้องสร้างสื่อที่สร้างผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างมีความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ 4) มิติการเข้าถึง (Access) คือ ความสามารถในการเข้าถึงประโยชน์ จาก เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และมี จริยธรรมในการเข้าถึงข้อมูลนั้นโดยไม่ละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

### องค์ความรู้จากการศึกษา

- 1) องค์ความรู้ถึงบริบทของการเรียนการสอนที่นำระบบดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนของการ สอนสังคมศึกษา
- 2) องค์ความรู้ที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมืออาชีพ
- 3) องค์ความรู้การใช้เทคนิคถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์สู่ผู้เรียนและสังคมอย่างมืออาชีพ
- 4) องค์ความรู้แนวทางถ่ายทอดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนแบบยั่งยืนโดยการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตลอด ชีวิต

### สรุป

การเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) คือ ความตระหนักรู้ความเข้าใจในเครื่องมือและอุปกรณ์เทคโนโลยี ดิจิทัลในปัจจุบัน นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน และพัฒนาคน ในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนา องค์การให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย ครอบคลุมความสามารถ 4 มิติคือ 1) มิติการใช้ (Use) คือ ความสามารถทาง เทคนิคในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต 2) มิติการเข้าใจ (Understand) คือ ความสามารถในการเข้าใจ บริบท 3) มิติการสร้าง (Create) คือ ความสามารถในการผลิตเนื้อหาและการ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่าน เครื่องมือสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย 4) มิติการเข้าถึง (Access) คือ ความสามารถในการเข้าถึงประโยชน์จาก เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครูสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัล มีบทบาทในการนำความรู้ ประสบการณ์ในยุคดิจิทัลมีถ่ายทอดสู่ผู้เรียน อย่างยั่งยืน โดยชี้แนะแนวทางในการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่ตนเอง ต้องการและมีความถนัด โดยผู้สอนต้องชี้แนะแนวทางการช่วยเหลือหรือการสนับสนุนเมื่อผู้เรียนต้องการ แสวงหา แนวทางที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความพยายามให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ครูสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีการสร้างและบูรณาการความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทางการศึกษาในยุคดิจิทัล มีการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษามานั้นเข้ากับผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างลงตัว อันได้แก่การบูรณาการความรู้ มีความคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ สังคมยุคใหม่มีสื่อที่หลากหลายและมาในหลายรูปแบบ

ครูสอนสังคมศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีความรู้และเข้าใจเทคโนโลยีใหม่พร้อมชี้แนะข้อดีข้อเสียของ เทคโนโลยีให้กับผู้เรียนและสังคม เพราะในสื่อต่างๆ ในยุคดิจิทัลมีทั้งข้อดีและข้อเสีย เพื่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาปรับใช้และจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างเข้าใจและพัฒนาองค์ความรู้อย่างชาญฉลาดมีทักษะการ สอนเด็กให้เติบโตเต็มตามศักยภาพและสร้างผลงานใหม่ๆ อยู่เสมอ

กลยุทธ์หรือวิธีการสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคดิจิทัลของครูสอนสังคมศึกษาเป็นแบบสหวิชาการเป็น การบูรณาการอย่างหนึ่งของกลุ่มการสอนสังคมศึกษา โดยการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้แบบการ เลือกใช้และพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่กับทักษะของครูผู้สอน เพื่อนำไปสู่

ความสำเร็จหรือเป้าหมายตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยการ วิเคราะห์ปัจจัยภายนอกเพื่อหาโอกาส ข้อจำกัด และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

## เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา เขมมณี. (2561). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระมหาโยธิน มาศสุข, พระมหาอนนท์ ศรีชาติ, พระมหาอภิพงศ์ คำหงษา และ พระสิทธิชัย รินฤทธิ์. (2564). *กลยุทธ์การสอนสังคมศึกษาในบริบทยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 89-104.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2557). *เพื่อความเป็นผู้นำของการครุศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *วิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่21*. นครปฐม: เอส เจริญการพิมพ์.
- สุพรรณิการ์ ขนะนิล และ อีรัชย์ เนตรณอมศักดิ์. (2565). PLC ดิจิทัลหรือกับการพัฒนาการศึกษาไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 14(1), 68–81.
- อดิสร ศักดิ์สูง. (2558). *พลวัตสังคมไทยและสังคมโลก*. สงขลา: โรงพิมพ์นำศิลป์.
- Othman, S., Jamian, R., Sabil, M., Said, R., & Omar, R. (2019). A Professional Learning Community Strategy Towards Students' Achievements. *International Journal of Innovation, Creativity and Change*, 7(7), 16-28.
- Phumphongkhochasorn, P., Damnoen, S., Tuwanno, P. D. M., Srichan, P. W., & Udomdhammajaree, P. (2022). Educational Quality Assurance and School Management Standards According to International. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 6(1), 1–16.